

วิเคราะห์ สังเคราะห์ ไตร่ตรอง และทำความเข้าใจ
เอกสารเตรียมการสมัชชาบิชอป¹สากลในเดือนตุลาคม 2022 หัวข้อ
“การก้าวเดินไปด้วยกันในชีวิตและพันธกิจของพระศาสนจักร”
(Synodality² in the Life and Mission of the Church)³

โดย บาทหลวงนพพันธ์ ทัศนาลี

**บทที่ 1 การก้าวเดินร่วมกันในพระคัมภีร์, ธรรมประเพณี
และในประวัติศาสตร์ของพระศาสนจักร**

พระเจ้าทรงสร้างอุทยานเอเดนที่มีความสมบูรณ์และสวยงามให้มนุษย์ได้อยู่อาศัย และพระองค์ได้พระดำเนิรอยู่ในสวนนั้นพร้อมกับพวกเขา (เทียบ ปฐก 2:8) แต่มนุษย์หลงเชื่อมากกว่าการเชื่อฟังพระเจ้าจึงถูกขับไล่ลง ผลของบาปนั้นได้ทำลายแผนการของพระเจ้าด้วยความไม่ซื่อสัตย์และความมีดบาดต่อกระแสน้ำเรียก กระนั้นก็ดี พระเป็นเจ้ายังคงเดินเคียงข้างกับมนุษย์เสมอตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา เพื่อชี้แนวทาง สั่งสอน และเปิดเผยความจริงต่าง ๆ ให้กับมนุษย์ได้รับรู้โดยแผนการนั้นสำเร็จสมบูรณ์ในองค์พระเยซูคริสตเจ้า

พระเยซูเจ้าผู้ทรงสอนให้เราเดินไปข้างหน้าอยู่ตลอดเวลา พระองค์คือหนทาง (เทียบ ยน 14:6) และเราเดินบนหนทางนั้น เรากับพระองค์หรือพระองค์กับเราก็ดำเนินทางไปด้วยกันตลอดประวัติศาสตร์ของพระศาสนจักร แจกเช่นเดียวกับศิษย์สองคนที่กำลังเดินทางไปเอมมาอัส โดยได้สนทนากับพระเยซูเจ้าตลอดเส้นทางซึ่งพระองค์ได้ให้แสงสว่างกับเขาด้วยพระวาจา และหล่อเลี้ยงพวกเขาด้วยศีลมหาสนิท (ลก 24:13-35) พระองค์ทรงมอบอำนาจและหน้าที่นี้ให้กับบรรดาอัครสาวกด้วยพระพรของพระจิตเจ้าในการเลียนแบบพระองค์ และเมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้งพวกเขาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยรับฟังกันและกันในสมัชชาแห่งกรุงเยรูซาเล็ม (เทียบ กจ 15 และ กท 2:1-10) เพื่อที่จะก้าวเดินต่อไปด้วยกัน

จากนั้นเป็นต้นมา การสมัชชาจึงถือเป็นเครื่องมือในการเดินทางของพระศาสนจักร เพื่อที่จะทำให้บรรดาศิษย์ก้าวเดินไปบนหนทางเดียวกัน เช่น ที่เมืองนิเซอา (325), กรุงคอนสแตนติโนเปิล (381), เมืองชาลซีดอน (451) นอกจากนั้น ในศตวรรษที่ 4 มีการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอที่เมืองอเล็กซานเดรียและอันท็อก ในเรื่องพิธีกรรม, กฎหมาย, และเรื่องสำคัญเร่งด่วนต่าง ๆ, เมืองเตรินท์ (1512), วาติกันที่ 1 (1869), และ วาติกันที่ 2 (1962)

¹ “สถาบันสมัชชาบิชอปสากล” ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการโดยนักบุญพระสันตะปาปาเปาโลที่ 6 เมื่อวันที่ 15 กันยายน 1965 จนกระทั่งปัจจุบันได้จัดให้มีการสมัชชาสามัญสามัญขึ้น 15 ครั้ง, (ครั้งสุดท้ายเมื่อปี 2018 หัวข้อ “Young People, Faith, and Vocational Discernment” โดยได้ออกสมณลิขิตเตือนใจชื่อ “Christus Vivit” อันเป็นข้อสรุปของการสมัชชาในครั้งนั้น), สมัยวิสามัญ 3 ครั้ง, และการสมัชชาพิเศษอีก 11 ครั้ง (ครั้งสุดท้ายเมื่อ 2018 โดยได้ออกสมณลิขิตเตือนใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมชื่อ “Querida Amazonia” ในภาษาไทยใช้คำว่า “แอมะซอนที่รัก”

² ดูเพิ่มเติมใน www.synod.va

³ International Theological Commission, announced on 7 March 2020 by Lorenzo Baldisseri, Secretary General of the Synod of Bishops,

http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/cti_documents/rc_cti_20180302_synodalita_en.html (สืบค้น 5 เมษายน 2021)

บทที่ 2 เทววิทยาแห่งการก้าวเดินไปด้วยกัน

พื้นฐานทางด้านเทววิทยาของการก้าวไปด้วยกันอยู่ที่ความสัมพันธ์ของพระตรีเอกภาพ เป็น

- 1) ต้นกำเนิด
- 2) รูปแบบ และ
- 3) เป้าหมาย ของการก้าวไปด้วยกัน

พระศาสนจักรจึงมีความศักดิ์สิทธิ์ สาก และสืบเนื่องมาจากอัครสาวก อันเป็นผลงานของพระตรีเอกภาพ อาศัยพระจิตเจ้าและพระพรของพระจิตเจ้าที่พระเยซูคริสตเจ้าประทานให้ในวันเพนเทกอสเต (เทียบ กจ 2:1-36) ในความสัมพันธ์นี้ทำให้สหพันธนักบุญ (สวรรค์ แผ่นดิน และแดนชำระ) กลายเป็นจริงทั้งในความหมายของความเป็นหนึ่งเดียวกันและความศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมีกระแสเรียกในการก้าวเดินไปสู่ความสมบูรณ์ในองค์พระเยซูคริสตเจ้า

หนทางแห่งการก้าวเดินของพระศาสนจักร

- 1) ถูกหล่อหลอมและได้รับการทำนุบำรุงด้วยศีลมหาสนิท ที่ทำให้เราได้เป็นร่างกายเดียวกันโดยมีองค์พระเยซูคริสตเจ้าเป็นศีรษะ (1 คร 12:12-30),
- 2) พระศาสนจักรจึงมีธรรมชาติเป็น “ผู้เดินทาง” และ “ธรรมทูต” ไปพร้อม ๆ กัน โดยมีจุดมุ่งหมายไปที่การสิ้นพิภพ หรือการเสด็จกลับมาครั้งที่สองขององค์พระเยซูคริสตเจ้า (เทียบ กจ 1:8),
- 3) ในความสัมพันธ์กันระหว่างพระศาสนจักรแห่งกรุงโรม, พระศาสนจักรสากล, พระศาสนจักรระดับภูมิภาค (ทวีป), และพระศาสนจักรท้องถิ่น ที่เป็นเพื่อนร่วมเดินทางไปด้วยกัน, สัมพันธ์กัน, พึ่งพากัน, และขึ้นต่อกันและกัน,
- 4) พระสันตะปาปาฟรังซิสได้ทรงเปลี่ยนพีรามิดของประชากรพระเจ้าในพระศาสนจักรให้เป็น “พีรามิดที่กลับหัว” โดยพระองค์ท่านเป็นผู้ที่อยู่ส่วนล่างสุดของฐานพีรามิดนั้น ที่จะต้องให้การบริการและรับใช้ทุกคนที่อยู่ในพระศาสนจักร

วิสัยทัศน์เชิงเทววิทยาเรื่องพระศาสนจักรสามารถให้คำจำกัดความของประชากรออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน กล่าวคือ

- 1) “ทุกคน” (All) หมายถึง การสำนึกในความเชื่อ (Sensus Fidei⁴) ของบรรดาสตบรูษทุกคน
- 2) “บางคน” (Some) หมายถึง บรรดาบิชอปพร้อมกับคณะบาทหลวงของพวกเขา

⁴ “Sensus fidei” (sense of the faith หรือ sense of the Faithful หรือ ความสำนึกในความเชื่อ) ในความหมายตามคำสอนของพระศาสนจักรคาทอลิก (CCC 92) หมายถึง

- 1) ความสำนึก (กตัญญู) เน้นธรรมชาติในฐานะที่เป็นผู้ที่มีความเชื่อคนหนึ่ง ต่อการมีส่วนร่วม หรือความเป็นเจ้าของในพระศาสนจักรสากล
- 2) ด้วยการยึดมั่นในความเชื่อ, กฎศีลธรรม, และคำสั่งสอนต่าง ๆ ของพระศาสนจักร อันอยู่บนรากฐานขององค์พระจิตเจ้าแห่งความจริง
- 3) พวกเขาจะยึดติดกับความเชื่ออย่างไม่ปล่อยวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในมโนธรรมส่วนลึกของพวกเขาในการเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตปัจจุบัน ดังที่พระเยซูคริสตเจ้าทรงตรัสว่า “ประตุนรกจะไม่มีวันเอาชนะพระศาสนจักรได้” (มธ 16:18)
- 4) พระศาสนจักรในที่นี้หมายถึง หน้าที่ในการดูแลของบรรดาพระสังฆราชที่จะไม่ให้บรรดาสตบรูษผิดหลงไปจากความเชื่อ

3) “คนเดียว” (One) หมายถึง บิชอปแห่งกรุงโรม หรือ พระสันตะปาปา

การฟื้นฟูการก้าวเดินไปด้วยกันของพระศาสนจักร เรียกร้องให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างสร้างสรรค์ และจำเป็นต้องปรึกษาหารือกับประชากรทั้งปวงเพราะเป็นเรื่องของทุกคน และอะไรก็ตามที่มีผลกระทบต่อทุกคน ควรมีการอภิปรายและได้รับความเห็นชอบจากทุกคน ในมิติ 3 ประการ ของพระศาสนจักร คือ

- 1) ความเชื่อ
- 2) ศีลศักดิ์สิทธิ์ และ
- 3) การปกครอง

เพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกัน โดยทุกความคิดเห็นไม่ควรที่จะละทิ้งไป ให้ความเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การรับฟังด้วยความตั้งใจ

บทที่ 3 วิธีการทำงานร่วมกัน ผู้ที่ทำงานร่วมกัน โครงสร้าง กระบวนการ และเหตุการณ์

1. การเรียกทุกคนให้ก้าวเดินทางไปด้วยกัน

ด้วยความสำนึกในความเชื่อ (Sensus Fidei) สัตบุรุษทุกคนควรถูกเรียกให้มารับผิดชอบร่วมกัน โดยทำให้พระพรจากพระจิตเจ้าที่ได้รับปรากฏออกมาให้เห็นในชุมชนแห่งความเชื่อ และเป็นส่วนหนึ่งในการฟื้นฟูพระศาสนจักรทั้งครบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประสบการณ์แห่งความเชื่อ ความศรัทธาประชานิยม การอภิบาล วัฒนธรรม สังคม และความสามารถส่วนตัว

กระแสเรียกแห่งการก้าวเดินไปด้วยกัน ยังหมายถึง การฟังพระวาจาของพระเจ้า การเข้าใจในข้อความเชื่ออย่างสมเหตุสมผล สอดคล้องกับความเชื่อและวิทยาศาสตร์ ความสุขุมรอบคอบในการไตร่ตรองเครื่องหมายของกาลเวลาตามแสงสว่างแห่งพระวรสาร การเสวนากับสังคมและวัฒนธรรม

2. การก้าวเดินไปด้วยกันในระดับพระศาสนจักรท้องถิ่น (ระดับวัดและระดับสังฆมณฑล)

พระศาสนจักรท้องถิ่นจะต้องแข่งขันในการเฉลิมฉลองศีลมหาสนิท การสวดภาวนา การร่วมพิธีกรรมอย่างเป็นทางการของสังฆมณฑลที่มีบิชอปเป็นประธานล้อมรอบด้วยคณะบาทหลวงและสังฆานุกรของท่าน ในบริบทของประวัติศาสตร์ของสังฆมณฑล ภาษาท้องถิ่น และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้ภาพของการเป็นประจักษ์พยานได้ปรากฏในชุมชน และก่อให้เกิดงานธรรมทูตที่ทำให้ผู้คนได้กลับใจ โดยนำหลักการ “ทุกคน”, “บางคน”, และ “คนเดียว” มาใช้ในสังฆมณฑล

หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่ทำให้พันธกิจของบิชอปได้ปรากฏขึ้นในสังฆมณฑล เช่น คณะที่ปรึกษา, สมาคม, กรรมการบริหาร, ฝ่าย, แผนก, สำนักงาน, องค์กร, สมาชิกรับบาล ฯลฯ ถือเป็นหน่วยงานถาวรที่ทำหน้าที่ส่งเสริมความเป็น

หนึ่งเดียวและการก้าวเดินไปด้วยกัน ที่บิชอปจะต้องฟังเสียง, ปรีชาหาหรือ, เสาวนา, ประชุมและประเมินผลร่วมกับพวกเขา เพื่อความดีงามและคุณประโยชน์ของสังคมมวลส่วนรวม ภายใต้อำนาจในการตัดสินใจของบิชอป

3. การก้าวเดินไปด้วยกันในระดับพระศาสนจักรระดับภูมิภาค (ทวีป)

จากประสบการณ์ในการจัดตั้งพระศาสนจักรในระดับภูมิภาค โดยอาศัยความคล้ายคลึงกันของประวัติศาสตร์การก่อตั้งพระศาสนจักร วัฒนธรรม สังคม ปัญหา และอุปสรรค ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน การช่วยเหลือแบ่งปันทำให้พระศาสนจักรเข้มแข็ง ความท้าทายที่เหมือนกันทำให้เกิดเป้าหมายในการพัฒนาร่วมกัน การแลกเปลี่ยนวิธีในการทำงานทำให้เกิดการพัฒนาที่รวดเร็วขึ้น ซึ่งหมายถึง การก่อให้เกิดกระบวนการนำชาวดีเข้าสู่วัฒนธรรม (Inculturation) นั้น ๆ ดังนั้น เครื่องมือที่จะทำให้เกิดการก้าวเดินไปด้วยกันในระดับพระศาสนจักรภูมิภาคนี้ก็คือ การสมัชชาในระดับภูมิภาคและการประชุมของสภาบิชอป เพื่อที่จะทำให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกันในเรื่องเทววิทยา, พิธีกรรม, ชีวิตภายใน, และด้านกฎหมาย และด้วยแนวความคิดนี้เอง ก็จะผลักดันให้เกิดการก้าวเดินไปด้วยกันในระดับพระศาสนจักรสากลต่อไป เช่นเดียวกัน

บทที่ 4 การกลับใจสู่การฟื้นฟูการก้าวเดินไปด้วยกัน

การก้าวเดินไปด้วยกันเรียกร้องให้เกิดการกลับใจของกระแสเรียกแห่งการเป็นคริสตชน การมีชีวิตจิตแห่งความเป็นหนึ่งเดียวกัน การฝึกการฟังการเสวนาและการไตร่ตรองร่วมกันกับทุกคน อันอยู่บนพื้นฐานของความเป็นพี่น้องกัน ความเอื้ออาทร และการไม่ทอดทิ้งผู้ใดไว้ข้างหลัง นั้นหมายถึง การกลับใจด้านการอภิบาลและธรรมทูตใน 4 มิติ คือ

- 1) จิตตารมณ์,
- 2) ทศนคติ,
- 3) วิธีการทำงาน และ
- 4) โครงสร้างการดำเนินงาน ที่เน้นทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบด้วยกันตามหลักการของ “ทุกคน”, “บางคน”, และ “คนเดียว”

การสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างพระศาสนจักรท้องถิ่นและพระศาสนจักรสากล, การก้าวเดินไปด้วยกันกับผู้นำพระศาสนจักรสากลหรือพระสันตะปาปาตามนโยบายในการทำงานของท่าน, การเป็นหนึ่งเดียวกันกับคริสตจักรต่าง ๆ (คริสตสัมพันธ) และผู้มีความเชื่ออื่น (ศาสนสัมพันธ)

พระศาสนจักรในฐานะที่เป็นศีลศักดิ์สิทธิ์ คือ เป็นเครื่องหมายและเป็นเครื่องมือแห่งความรอดของพระคริสตเจ้า เรียกร้องให้ทุกคนกลับใจ โดยแสดงออกมาให้เห็นทาง

- 1) การยอมรับผู้อื่น,
- 2) การรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน,
- 3) ความมีใจโอบอ้อมอารี และ
- 4) การไม่เสแสร้งหรือใส่หน้ากากเข้าหากัน และเป็นหนึ่งเดียวกันในศีลมหาสนิท

ดังนั้น พระศาสนจักรจึงเป็นทั้ง “บ้านและโรงเรียนแห่งความเป็นหนึ่งเดียวกัน” ที่จะนำทุกคนไปสู่ความสมบูรณ์ในพระคริสตเจ้า โดยการนำความสำนึกในความเชื่อ (Sensus fidei) มาใช้

พิธีมิสซาและพิธีศีลมหาสนิท คือต้นกำเนิดแห่งความเป็นหนึ่งเดียวกัน กล่าวคือ

- 1) ในพิธีมิสซาเราได้สรรเสริญพระตรีเอกภาพ ดนแบบ, รูปแบบ, และเป้าหมายแห่งความเป็นหนึ่งเดียวกัน
- 2) ในศีลมหาสนิทเกี่ยวข้องกับศีลแห่งการคืนดี ระหว่างกันและกัน และระหว่างตัวเรากับพระเจ้า
- 3) ในพิธีมิสซาเราได้ฟังพระวาจาของพระเจ้า แล้วนำไปปฏิบัติตาม ดุจดั่งตะเกียงที่ส่องสว่างและช่วยให้เราเห็นหนทางที่พึงเดินในองค์พระคริสตเจ้า เห็นเพื่อนพี่น้อง เห็นคนยากจน เช่นเดียวกับการหักปังซึ่งเราจะมอบชีวิตของเราให้กับคนอื่น
- 4) ศีลมหาสนิททำให้เราเป็นหนึ่งเดียวกัน
- 5) พิธีมิสซาเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตธรรมทูต “พิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณจบแล้ว จงไปประกาศพระวาจาที่ได้รับฟังในวันนี้เถิด”

คำสำคัญ

“ขอบฟ้าใหม่” หากเราไปยืนอยู่ริมทะเลแล้วมองออกไปยังเส้นขอบฟ้าที่น้ำทะเลกับท้องฟ้ามาบรรจบกัน เราเรียกว่า “เส้นขอบฟ้า” แต่เมื่อเรานั่งเรือออกไปเรื่อย ๆ เราจะรู้ว่าเส้นขอบฟ้านั้นก็ถอยออกไปเรื่อย ๆ เช่นเดียวกัน ฉะนั้นฉันใดก็ฉันนั้น เมื่อพระศาสนจักรได้แล่นเรือออกไปจากจุดเดิมก็จะทำให้เห็นขอบฟ้าใหม่หรือเป้าหมายใหม่ของพระศาสนจักรที่จะต้องแล่นเรือไปในทิศทางนั้น เพื่อนำความรอดพ้นไปสู่มวลมนุษย์ในสถานการณ์โลกปัจจุบัน ณ เวลานั้น ดังนั้น พระศาสนจักรที่ก้าวเดินไปข้างหน้า จึงจำเป็นที่จะต้องมองไปยังขอบฟ้าใหม่อยู่ตลอดเวลา ✍